

Generelle emner, der bør søges forelagt Højesteret

Med henblik på at forbedre mulighederne for en mere koordineret styring af, hvilke sager der på det strafferetlige område søges indbragt for Højesteret, er der etableret et forum bestående af repræsentanter for Rigsadvokaten, de regionale statsadvokater og forsvarsadvokaterne. Formålet er at opnå en mere strategisk tilgang til, hvilke sager der søges indbragt for Højesteret.

På forummets seneste møde den 1. september 2014 var der enighed om at udpege følgende emner som fokusområder, som det i den kommende tid vil være hensigtsmæssigt at søge at få Højesterets stillingtagen til:

- **Sager om menneskehandel**

Sager om menneskehandel efter straffelovens § 262 a har gennem de senere år haft en stor bevågenhed.

Efter bestemmelsens ordlyd er det bl.a. en betingelse for strafansvar, at det strafbare forhold er begået med henblik på udnyttelse af den forurettede ved prostitution, optagelse af pornografiske fotografier eller film, forestilling med pornografisk optræden, tvangsarbejde, slaveri eller slaverilignende forhold, strafbare handlinger eller fjernelse af organer.

I forarbejderne til straffelovens § 262 a er der ikke tilkendegivelser om det nærmere strafudmålingsniveau i sager om menneskehandel. Af Rigsadvokatens oversigt over domme om overtrædelse af straffelovens § 262 a fremgår det, at sager om menneskehandel varierer i karakter, omfang mv., og at dette afspejles i strafudmålingen, der varierer fra fængsel i 6 måneder til fængsel i 4 år.

Det fremgår af forarbejderne, at det ved straffens fastsættelse bl.a. vil kunne være en skærpende omstændighed, hvis offeret for menneskehandel på gerningstidspunktet var under 15 år, og formålet var at udnytte den pågældende ved prostitution mv., hvis der er tale om organiseret menneskesmugling, eller hvis offeret forsætligt eller groft uagtsomt er blevet bragt i livsfare.

Det kan efter omstændighederne være hensigtsmæssigt at få Højesterets vurdering af, under hvilke omstændigheder et forhold skal betragtes som menneskehandel omfattet af straffelovens § 262 a, navnlig for så vidt angår forhold om andet end prostitution (tvangsarbejde mv.). Endvidere vil det være hensigtsmæssigt med Højesterets stillingtagen til strafniveauet i sager om menneskehandel, hvor der måtte foreligge skærpende omstændigheder af samme eller lignende meget grove karakter, som er fremhævet i forarbejderne.

- **Straffen i sager om afpresning**

Efter straffelovens § 281, nr. 1, straffes for afpresning, for så vidt forholdet ikke falder ind under § 288 om røveri, bl.a. den, som, for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget vinding, truer nogen med vold, betydelig skade på gods eller frihedsberøvelse mv. Straffen for afpresning er efter straffelovens § 285, stk. 1, fængsel indtil 1 år og 6 måneder, men straffen kan, hvis forbrydelsen er af særlig grov beskaffenhed, stige til fængsel indtil 6 år, jf. straffelovens § 286, stk. 1.

Strafniveauet i sager om afpresning synes som udgangspunkt at være fængsel i størrelsesordenen 4-6 måneder afhængig af sagens konkrete omstændigheder. Der kan imidlertid forekomme grovere forhold, hvor truslens indhold og karakter f.eks. er sådan, at forholdet af den forurettede i realiteten vil kunne opleves som lige så belastende og intimiderende som et røveri. Det kan eksempelvis være tilfælde, hvor der trues med alvorlig og omfattende vold inden for en forholdsvis kort tidshorisont.

Med henblik på at afklare, om der bør ske en større nuancering af strafudmålingen i sager om afpresning, vil det være hensigtsmæssigt at få Højesterets stillingtagen til strafniveauet i grovere sager om afpresning.

- **Sager om organiseret indbrudskriminalitet**

Ved den seneste ændring af straffelovens § 286 blev det tilføjet i bestemmelsens stk. 2, at det skal anses som en strafskærpende omstændighed ("særligt grov beskaffenhed"), hvis der er tale om tyveri begået som led i organiseret indbrudskriminalitet. Som eksempler på forhold, der som udgangspunkt vil være omfattet af bestemmelsen, nævnes i forarbejderne f.eks. tyvebander, som målrettet og systematisk stjæler betydelige værdier ved indbrud, eller som på professionaliseret vis f.eks. stjæler designermøbler fra private hjem eller gennemfører rambuktyverier.

Det fremgår desuden af forarbejderne, at man tilsigtede en forhøjelse af strafniveauet med en tredjedel i forhold til det hidtidige udmålingsniveau.

Det kan efter omstændighederne være hensigtsmæssigt at få Højesterets stillingtagen til, under hvilke omstændigheder indbrudskriminalitet efter sin karakter og omfang

må anses for organiseret indbrudskriminalitet omfattet af den nævnte strafskærpselse. Desuden kan det være relevant at få Højesterets stillingtagen til strafniveaueet i sager, der er omfattet af strafskærpselsen.

- **Trusler mod offentligt ansatte fremsat over for tredjemand**

Efter straffelovens § 119, stk. 1, straffes bl.a. den, som med vold eller trussel om vold overfalder nogen, hvem det påhviler at handle i medfør af offentlig tjeneste eller hverv, under udførelsen af tjenesten eller hvervet eller i anledning af samme.

I forarbejderne til bestemmelsen er det bl.a. anført, at bestemmelsen kun finder anvendelse, når truslen om vold er fremsat direkte til den pågældende tjenestemand, hvorimod den ikke finder anvendelse, når truslen fremsættes i pressen, på offentligt møde eller andetsteds. Fra retspraksis kan der henvises til dommen refereret i TfK 2013.630 V, hvor der skete frifindelse for overtrædelse af straffelovens § 119, idet truslerne ikke var fremsat direkte over for den sagsbehandler, truslerne var rettet imod, men over for en tredjemand. Forholdet blev i stedet henført under straffelovens § 266.

Det vil være hensigtsmæssigt at få Højesterets stillingtagen til, om trusler mod en offentligt ansat, der er fremsat over for tredjemand med forsæt til videregivelse af truslen til den pågældende offentligt ansatte, kan henføres under straffelovens § 119.

- **Straffen i sager om bombetrusler**

Der har i den senere tid været flere eksempler på alvorlige bombetrusler.

Fremsættelse af en trussel om, at en bombe vil sprænge på et givet sted og tidspunkt, er omfattet af straffelovens § 266 om trusler, og der vil endvidere typisk være tale om en overtrædelse af straffelovens § 135 om forårsagelse af ugrundet udrykning af politi, ambulance, redningsberedskab mv. I forbindelse med bombetrusler mod f.eks. banegårde, lufthavne, færgeterminaler mv. kan der også være tale om overtrædelse af straffelovens § 193 vedrørende omfattende forstyrrelser af driften af almindelige samfærdselsmidler.

Bombetrusler straffes typisk med fængsel af 20-30 dages varighed. Der kan bl.a. henvises til dommene refereret i UfR 2000.1641 Ø (hæfte i 14 dage betinget for overtrædelse af straffelovens § 266 ved telefonisk at have rettet henvendelse til en handelsskole og udtalt, at der ville sprænge en bombe på skolen) og UfR 2007.82/2 Ø (30 dages fængsel ubetinget for overtrædelse af straffelovens § 135 og § 266 ved at have rettet telefonisk henvendelse til Københavns Lufthavn og udtalt, at der var en bombe i et fly).

Med henblik på at afklare, om der bør ske en større nuancering i strafudmålingen i sager om bombetrusler, vil det være hensigtsmæssigt at få Højesterets stillingtagen til strafniveaueet i de mere alvorlige sager om bombetrusler, hvor der – udover udrykning af politi og redningsberedskab – er tale om f.eks. mere vidtrækkende økonomiske konsekvenser for de berørte, herunder hvilke forhold der skal tillægges skærpene betydning ved strafudmålingen.

- **Anvendelse af samfundstjeneste i sager om skattesvig**

I forarbejderne til straffelovens regler om samfundstjeneste er det forudsat, at berigelseskriminalitet, bortset fra røveri, vil være samfundstjenestens absolutte kerneområde, og at samfundstjeneste ved kriminalitet som f.eks. vold, røveri, narkotikasager og sædelighedsforbrydelser kun anvendes, hvis det efter en konkret, individuel vurdering findes forsvarligt.

Ved dommen refereret i UfR 2004.2066 H afviste Højesterets flertal at åbne for en mere almindelig anvendelse af samfundstjeneste ved forsætlig skattesvig. Flertallet udtalte således, at der ikke i forarbejderne til straffeloven var holdepunkter for at antage, at anvendelsen af samfundstjeneste skulle omfatte forsætlig skattesvig, der efter flertallets opfattelse ikke havde den almindelige berigelseskriminalitets karakter. På den baggrund fandt flertallet, at der ved sådanne lovovertrædelser ikke var grundlag for at anvende betinget dom, herunder med vilkår om samfundstjeneste, medmindre der forelå særlige omstændigheder.

Blandt andet i lyset af udviklingen i retspraksis om anvendelse af samfundstjeneste inden for andre former for berigelseskriminalitet kan det være relevant, at Højesteret på ny får lejlighed til at tage stilling til, i hvilket omfang samfundstjeneste kan anvendes i sager om forsætlig skattesvig.

- **Varetægtsfængsling på grund af kollusionsrisiko**

Efter retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 3, kan en sigtet varetægtsfængsles, når der er begrundet mistanke om, at han eller hun har begået en lovovertrædelse, som er undergivet offentlig påtale, såfremt lovovertrædelsen efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover, og der efter sagens omstændigheder er bestemte grunde til at antage, at sigtede vil vanskeliggøre forfølgningen i sagen, navnlig ved at fjerne spor eller advare eller påvirke andre ("kollusionsarrest").

Ved vurderingen af, om der er grundlag for varetægtsfængsling efter den nævnte bestemmelse, skal der bl.a. lægges vægt på den sigtedes faktiske muligheder for at vanskeliggøre strafforfølgningen og på sandsynligheden for, at den sigtede vil udnytte en sådan mulighed.

I visse tilfælde kan det overvejes, i hvilket omfang der foreligger en kollusionsrisiko, der kan begrunde (fortsat) varetægtsfængsling. Dette kan eksempelvis være tilfældet i sager, som i vidt omfang er baseret på tekniske beviser.

Det kan – forudsat at den enkelte sag ud fra de faktiske og juridiske omstændigheder anses for egnet til at afklare spørgsmål af mere generel betydning for praksis – være hensigtsmæssigt at få Højesterets stillingtagen til spørgsmål, der vedrører, om kravet om kollusionsrisiko i retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 3, kan anses for opfyldt.

- **Tvangsberømmelse af hovedforhandling og ombeskikkelse af forsvarere**

Efter artikel 6, stk. 1, i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention har enhver ret til en rettergang ”inden en rimelig frist”.

Som udgangspunkt har den tiltalte ret til frit at vælge sin forsvarer. Den tiltaltes valg af en bestemt forsvarer kan imidlertid i visse tilfælde medføre, at sagen forsinkes, fordi forsvareren f.eks. på grund af travlhed ikke har tid til at medvirke ved sagens behandling.

Det fremgår af retsplejelovens § 736, stk. 2, jf. § 733, stk. 2, at en forsvarerbeskikkelse bl.a. kan tilbagekaldes, hvis forsvarerens medvirken vil medføre en forsinkelse af betydning for sagens fremme.

Ifølge retsplejelovens § 843 a, stk. 1, skal retten desuden fremme enhver sag med den hurtighed, som dens beskaffenhed kræver og tillader. Retten skal således – bl.a. i forbindelse med hovedforhandlingens berømmelse – sørge for, at enhver sag fremmes hurtigst muligt.

Efter retsplejelovens § 843 a, stk. 2, påhviler det endvidere anklagemyndigheden og forsvareren at tilrettelægge deres virke på en sådan måde, at sagen kan gennemføres inden rimelig tid. Efter bestemmelsens forarbejder indebærer denne pligt bl.a., at en forsvarer, der af en sigtet eller tiltalt anmodes om at påtage sig forsvaret, må overveje, om de andre sager, som han eller hun er engageret i, medfører, at vedkommende ikke vil kunne medvirke til sagens gennemførelse inden rimelig tid, og at den pågældende i givet fald undlader at påtage sig sagen. Det bemærkes i den forbindelse, at det også følger af de advokatetiske regler, at en advokat ikke bør påtage sig en opgave, medmindre advokaten under hensyntagen til andet arbejdspress kan behandle denne passende hurtigt.

Hidtil er der kun afsagt et begrænset antal kendelser, der vedrører spørgsmålet om tvangsmæssig berømmelse af hensyn til sagens behørig fremme. Der kan i den forbindelse bl.a. henvises til kendelsen refereret i UfR 2011.1785 H, hvor Højesteret

fastholdt en foreløbig berømmelse af hovedforhandlingen i en større straffesag af hensyn til de tiltaltes forsvarervalg.

Det vil være hensigtsmæssigt med en nærmere afklaring af, i hvilket omfang retten – som alternativ til eller inden der tages stilling til at afbeskikke eller nægte at beskikke en forsvarer, jf. retsplejelovens § 733, stk. 2 – kan beramme hovedforhandlingen til dage, hvor forsvareren angiver ikke at kunne deltage. Det vil endvidere være hensigtsmæssigt med en stillingtagen til, i hvilket omfang en forsvarerbeskikkelse kan tilbagekaldes, jf. retsplejelovens § 736, stk. 2, jf. § 733, stk. 2, hvis en forsvarer oplyser, at han eller hun i en periode ikke vil være i stand til at give møde i retten, og der således er udsigt til, at hovedforhandlingen vil blive forsinket, hvis der ikke beskikkes en anden forsvarer for den tiltalte.

Det bemærkes, at sager, hvor beskikkelse nægtes, jf. retsplejelovens § 733, stk. 2, eller hvor der sker tilbagekaldelse af en beskikkelse, jf. § 736, stk. 2, behandles af Den Særlige Klageret.